

Ключові слова: постмодернізм, постмодерний принцип письма, синтаксичні та лексичні модуляції та модифікації, екзистенційний вакуум, інтертекстуальність, алюзійність, ампліфікація, межова ситуація, асоціативне мислення, І. Карпа.

Аннотация

Статья содержит обзор постмодернистского принципа письма в современной украинской литературе. За образец для анализа был взят роман И. Карпы "50 минут травы", который сегодня практически не изучен и одновременно с тем репрезентативен касаясь использования художественных и стиливых средств постмодернистского текста, среди которых особое внимание вызывает интертекстуальность, алюзийность, амплификация, синтаксические и лексические модуляции и модификации, экзистенциальный вакуум (потеря веры в высший смысл человеческого существования), пограничные ситуации (на разных уровнях), ассоциативное мышление и т.д.

Ключевые слова: постмодернизм, постмодернистский принцип письма, синтаксические и лексические модуляции и модификации, экзистенциальный вакуум, интертекстуальность, алюзийность, амплификация, пограничная ситуация, ассоциативное мышление, И. Карпа.

Summary

The article provides an overview of the principle of postmodern writing in modern Ukrainian literature. For a sample was taken for analysis of insufficiently explored novel I. Karpy "50 minutes grass", marked by using of art and style of postmodern text, among which special attention is intertextuality, allusions, amplification, syntactic and lexical modulation and modification, existential vacuum (loss of faith in the highest meaning of human existence), boundary situation (at different levels), associative thinking and others.

Keywords: postmodernism, postmodern principle of writing, syntactic and lexical modulation and modification, existential vacuum, intertextuality, allusions, amplification, boundary situation, associative thinking, I. Karpa.

УДК 821.161.2:82–311.3

Соколовська Ю. С.,

аспірантка,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

(Івано-Франківськ)

ОСОБЛИВОСТІ ГОСТРОСЮЖЕТНОЇ ПРОЗИ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО

Актуальність дослідження. Сучасні літературні процеси відбивають очевидні тенденції співіснування і взаємодії двох культур: "високої" і масової. Феномен масової культури – одного з найяскравіших проявів соціокультурної реальності сьогодення – вже протягом досить тривалого часу викликає інтерес численних зарубіжних і вітчизняних дослідників [5, 3]: Т. Гундорова [2], Н. Зборовська [3], С. Філоненко [15], А. Таранова [14], Я. Поліщук [6], М. Черняк [16], Д. Кавелті [17], К. Гелдер [18] та інші. Масова література – абсолютно новий тип дискурсу, що у ХХ ст. пережив дивовижні трансформації: від формування власних естетичних засад до проникнення у високу літературу та, зрештою, постулювання своєї окремішності [12].

Ключовим поняттям для характеристики масової літератури є жанр. За словами Фредерика Джеймсона, "жанри – це по суті контракти між письменником та його читачами" [15, 17].

Існують різні класифікації жанрової системи масової літератури: типології Бірґіт Менцель, Томаса Мілгорна, Даніеля Фонданеша, Джойси Серікси, Тетяни Щуровської тощо. Софія Філоненко у монографії “Масова література в Україні: дискурс, гендер, жанр” пропонує свою класифікацію, яка частково опирається на “оригінальну типологію популярних жанрів, запропоновану в “Довіднику для читачів жанрової літератури” Джойси Дж. Серікси (2009), яка створила й багато років очолювала консультативну службу в публічній бібліотеці Downers Grove (селища в Іллінойсі, США)” [15, 160].

Софія Філоненко пропонує дві групи жанрів популярної белетристики: “адреналінові”, до яких вона зараховує бойовики, детективи, трилери, горори та “ендорфінові”, групу яких складають романтичні мелодрами, любовні романи, сентиментальні історії в глянцевих журналах, чикліт [15, 160–161].

“Адреналінові” жанри популярної белетристики розвиваються в рамках пригодницької літератури. Її психологічний ефект “забезпечується розкриттям таємниці, що грає на цікавості читача, апелюючи до подій минулого, та саспенсом – ситуацією невідомості, напруженого, тривожного очікування, що звернене в майбутнє” [1].

Одним із найпоширеніших жанрів пригодницької літератури є детектив (англ. detective від лат. detectio – розкриття) – літературний твір або кінофільм, присвячений розкриттю заплутаної таємниці, пов’язаної зі злочином [13, 454]. Відомий критик С. Бавін так характеризує детективну літературу: “Детективна література – вид пригодницької літератури, що включає твори, в яких розкриваються таємничі злочини (убивства, грабежі). У цих творах діють нишпорки, детективи, описуються їхні незвичайні пригоди, системи викриття злочинців” [4, 51]. Виділяють такі різновиди детективу: трилер, кримінальна історія та шпигунський роман.

Мета статті полягає у розкритті характерних особливостей жанру детективу та їх проекції на романи Ірен Роздобудько. Вивчення визначальних ознак гостросюжетної прози письменниці допоможе виявити ще не розкриті грані її художнього світу і повніше осягнути творчий феномен Ірен Роздобудько.

Для реалізації поставленої мети необхідно розв’язати такі завдання:

- провести аналіз особливостей гостросюжетної прози Ірен Роздобудько;
- виділити психологізм як важливий художньо-естетичний фактор у поетиці детективних романів української письменниці;
- розкрити характерні ознаки індивідуального стилю Ірен Роздобудько у зв’язку з детективними особливостями її романів.

Першими до формулювання певних приписів щодо детективного жанру звернулися письменники Г. К. Честертон, С. С. Ван Дайн (справжнє ім’я Віллард Гантінгтон Райт) і Рональд Нокс. Значний внесок у розробку питання детективу як літературного жанру зробили такі дослідники, як Джуліан Саймонс, Говард Гейкрафт, Ріна Брунду Юстес, Гробіус Шортлінг (справжнє ім’я Едгар Фредерік Джеймс Ваєтт), Джеремі Гілі, Джіліан Робертс, Остін Фрімен тощо. На жаль, українською мовою книги зарубіжних науковців не перекладені. У 90-х роках ХХ ст. з’являється ряд теоретичних розвідок вітчизняних літературознавців, присвячених детективу.

Це, зокрема, праці О. Іванова, М. Новікової і О. Барабан, К. Шахової, З. Шалашової, А. Горбунова, А. Адамова, С. Бавіна, М. Вольського та ін.

Починаючи з 90-х років ХХ століття, очевидно, у зв'язку з бурхливим розвитком жанру жіночого детективу, в українському та російському літературознавстві актуалізувався гендерний підхід до масової літератури (романи Олександри Мариніної, Дар'ї Донцової, Поліни Дашкової, Тетяни Устінової, Юлії Шилової, Алли Сєрової, Ірен Роздобудько, Наталки Шевченко, Марини Меднікової, Євгенії Кононенко) [15, 194]. "Жінка, яка виступає як активна, діяльна особа у творі (слідчий, поліцейський, приватний детектив), а не лише як об'єкт розслідування – злочинець або жертва, вимагає перегляду жанрового канону, у тому числі з погляду репрезентації гендеру" [15, 194]. У дослідженнях Ганни Улюри, Анни Таранової, Тетяни Воробйової висвітлено новітні процеси зміни гендерної схеми в українській популярній літературі, зокрема поява образу "супервумен" (тип супержінки у Алли Сєрової) та фемінізація детективу (Ірен Роздобудько, Наталка Шевченко, Євгенія Кононенко, Дани Дідковської тощо). "Героїня "жіночого детективу" може не бути слідчим, а опиняється в ролі "дівчини в нещасті", яку рятує справній герой. Так, формується "рожево-чорний" жанр, кримінально-любовний роман, дуже популярний на пострадянському просторі" [15, 208].

Обов'язковими персонажами детективного жанру є слідчий, злочинець і жертва. Перший із них традиційно визнається головним героєм і центральною постаттю і найчастіше є чоловіком. Артур А. Бергер, демонструючи відмінності формул за цими показниками, уклав зіставну таблицю для таких жанрів як вестерн, наукова фантастика, крутий детектив і шпигунський роман. Формульними (жанровими) елементами крутого детективу дослідник визначає наступні: час – теперішнє; місце – місто; герой – детектив; героїня – нещасна дівчиця; другорядні персонажі – поліцейські, злочинці; злодії – убивці; сюжет – пошуки вбивці; тема – викриття вбивці [15, 151–152].

Перелічені вище жанрові елементи детективу можна чітко простежити у гостросюжетній прозі Ірен Роздобудько. Письменниця недаремно на початку своєї літературної творчості звернулася саме до жанру детективу, адже, як вважає дослідниця Біргіт Менцель, в пострадянських літературах жанрами-лідерами панують детектив і мелодраматичний любовний роман [15, 156].

Ірен Роздобудько є автором чотирьох гостросюжетних творів, які належать до таких різновидів детективного жанру: детектив "Перейти темряву" [11], детективний трилер "Ескорт у смерть" [8], психологічний трилер "Пастка для жар-птиці" [9] й авантюрний жіночий роман (за визначенням самої письменниці) "Останній діамант міледі" [10], що радше характеризується як авантюрний детектив. Тут є все те, що зазвичай шукають читачі у романах такого типу: гостра інтрига, несподівана розв'язка, глибокий психологізм, розсіянні у часі й просторі герої на початку книжки та зібрані в одну точку при її закінченні, математично точна композиція твору. Саме завдяки цим рисам своєї творчості Ірен Роздобудько продовжує займати провідні позиції серед українських авторів. Не дивно, але письменниця все-таки керується власними відпрацьованими прийомами, якими з перших рядків занурює

читача в вир подій. Так само для Ірен Роздобудько характерна і власна манера написання, віддаючи перевагу психологічним аспектам на фоні детективного жанру.

Кожному з вищезгаданих творів притаманні свої моделі сюжетних ходів у розкритті того чи іншого злочину, та пов'язані вони і багатьма спільними рисами. Першою провідною такою особливістю є обов'язкова наявність прологу, події якого значно відірвані у часовому й просторовому відношенні від головної фабульної лінії. Навіть герої у пролозі зовсім інші, ніж у перших розділах книг. Саме завдяки цьому вже з самого початку розгортання сюжету концентрується увага читача. Лише у романі “Пастка для жар-птиці” або ж “Мерці”, назву яку отримав твір після перевидання, пролог служить своєрідною кульмінацією, після чого розгортається зав'язка і розвиток подій. Читач у вищезгаданих романах ще не встигає до кінця розібратися із закладеними у експозиціях героями, їхніми характерами, переживаннями, проблемами, стилем життя, як стрімко розпочинається зав'язка подій (вбивство чоловіка в романі “Ескорт у смерть”, вбивство жінки у творі “Пастка для жар-птиці”, незвична знахідка головної героїні в магазині одягу у творі “Перейти темряву” та зникнення Жанни в авантюрному романі “Останній діамант міледі”).

Спільною композиційною рисою романів “Ескорт у смерть” та “Пастка для жар-птиці” є присутність у цих творах персонажів – зокрема міліціонерів, що розкривають злочин: це Роман Олексійович Марченко, “містер Марпл”, як його охрестила сама Ірен Роздобудько, запозичивши даний псевдонім у Агати Крісті, та майор Чепурний, якого прозвали “Ведмедиком-коалою”: “Лінькуватий і досить огрядний, із кругленьким “пивним” черевцем”, він завжди намагався уникати будь-яких складнощів, безсоромно куняв носом на загальних зборах і не любив носити форму. По його зазвичай погано випрасуваних картатих сорочках можна було б визначити, що він їв протягом дня” [9, 22]. Роману Олексійовичу, нещасливому у шлюбі, котрого заїли щоденні сімейні клопоти та одноманітна міліцейська робота, несподівані справи вносять певний присмак у його нудне розмірене життя: “Неприємно було й повертатися додому – він знав, що його зустрине ґвалт, зітканий з різноманітних звуків, поєднання яких впливало на нього гірше, ніж моторошне дзижчання бормащини: телевізор, увімкнутий на повну гучність, радіо, що ніколи не вимикалося, шкварчання олії на пательні та безкінечний стукіт молотка у стіну (сусіди ось уже другий рік робили ремонт)” [8, 34]. Для Романа серійні вбивства чоловіків дають можливість зайнятися справжнім ділом, “повоювати”, мобілізувати внутрішні ресурси, приспані буденними клопотами.

У романах “Перейти темряву” та “Останній діамант міледі” детективами натомість виступають прості жінки, аматори приватного розшуку, які не мають жодного відношення до міліцейської справи, але достойно виконують роль слідчих: Влада, яка зробить все для того, щоб віднайти свою зниклу сестру Жанну й врятувати її чоловіка Макса від затяжної психічної хвороби і Марта, сенс життя якої коливається від думок про нещасливе кохання до пустих балачок з подругою, що являють собою “потік свідомості з домішком сексуальної заклопотаності” [11, 15]. Для Марти знахідка телефону й пошуки його зниклої власниці відкривають незвідані відчуття і певний сенс решти відпустки, стосовно якої дівчина не мала

конкретних планів. Як бачимо, тут Ірен Роздобудько ніби проводить гендерний експеримент, ставлячи жінку в центр детективного сюжету. Під час розслідування випробовуються не лише винахідливість та сміливість чоловіків-детективів, але й здатність мислити раціонально. “Це істотна гендерна ознака, що описує “маскулінність” (за стереотипними уявленнями, чоловіки втілюють “ratio”, а жінки “emotion”)” [15, 233]. І хоча жінки-“детективи” у романах письменниці й піддаються почуттям (особливо Марта, що закохується у злочинця Дмитра), проте виявляють у ході розслідування ретельність та педантичність своєї справи.

Ще однією спільною вагомою рисою детективних творів Ірен Роздобудько є детальне розкриття внутрішнього світу героїв. Ця риса стає центральною у творчості письменниці. Почуття розчарування, щастя, нудьги, зацікавлення, захоплення подані у вищезгаданих творах так, що читач має змогу сам пережити їх разом з героями. Він має можливість краще зрозуміти характери персонажів, їх спосіб мислення, перебіг думок у пошуках розгадки таємниць, мотивацію дій і на основі всього цього відчутти стан душі героїв у кульмінаційний момент. Так до прикладу психологічний стан Віри, головної героїні психологічного трилеру “Пастка для жар-птиці”, Ірен Роздобудько розкриває за допомогою засобу психологізації – екскурсу у минуле. Після смертей співробітниць Віри, дівчину турбують жахливі сни. Вона звертається до психіатра, який ще в дитинстві допоміг вивести Віру з критичного стану та “закодувати” певні факти її біографії: смерть вчительки Віри французької та англійської мов та лист матері, який жінка залишила перед своїм арештом. Ці факти будуть єдиною допомогою для розкриття злочину та порятунку життя головної героїні.

Марта, головний персонаж детективного роману “Перейти темряву”, втративши сенс життя після нещасливого кохання, намагається знайти життєву нитку, за яку можна було б вчепитися, і розпочати нове життя: “...усе це дрібниці, нікому не потрібна щоденна метушня, “марнота марнот”. У цих справах немає нічого цікавого, нового, доленосного та духовного. Того, що могло підняти над буденністю, дати новий поштовх до життя, нові відчуття й можливості. Нема заради чого й чим жити!” [11, 17]. І раптом цю думку змінює інша: “Можливо, пригода зі слухавкою дає шанс щось змінити, поворушитись, когось врятувати чи знайти односторонців?” [11, 18]. Та Марта і не підозрювала, що ця ситуація допоможе їй не лише виявити злочинця, але й віднайти кохання в образі Сергія.

Влада в “Останньому діаманті міледі” – сильна, творча, неординарна особистість, яка розкриває свій потенціал, долаючи життєві труднощі. “Жанна просто видається своїй рідній сестрі Владі трохи “не від світу цього”. І недаремно старша сестра опікується слабкою та непередбачуваною молодшою сестрою – стикаючись із життєвими обставинами, “ніжна” натура ламається – відчайдушна місія Жанни провалюється, і саму її доводиться рятувати Владі.

Галина Пономарьова, дослідниця творчості Олександри Мариніної, звернула увагу на зміну статусу жінки порівняно з класичним жанровим каноном: у Мариніної “...жінка не стільки стражденниця, не стільки жертва, скільки активний суб’єкт, який організовує обставини, а не підкоряється їм” [7, 195]. Те ж саме

простежуємо і у гостросюжетних романах Ірен Роздобудько. “Інакшість” героїні, що суперечить традиційним патріархальним гендерним стереотипам, виявляється в тому, що “жінка стає сильною, самодостатньою, професійно реалізованою одиначкою, яка сподівається лише на себе” [7, 190].

Прерогативою жіночого детективу, на думку Ірини Гаврикової, є посилена увага автора до любовної лінії. Саме це є наступною спільною рисою у аналізованих романах Ірен Роздобудько. Майже в кожному детективному творі письменниці на фоні вбивств народжується кохання: у романі “Пастка для жар-птиці” – любовна лінія Віри та Стаса, у творі “Ескорт у смерть” – Дани В’ячеславівни та Ореста, в книзі “Перейти темряву” – Марти та Сергія. І лише в авантюрному романі “Останній діамант міледі” Влада віднайшла жаданий спокій, будучи незалежною та самотньою.

У творі “Ескорт у смерть” зароджується ще одне кохання – слідчого міліціонера до Лани, яка є для нього спочатку головним свідком, потім – просто жінкою, до якої веде серце. Лана – жінка з тяжкою долею, вона – інвалід. Роки та хвороба так змінили Лану, що Роман не впізнає в ній дівчину Світлану, для якої він колись був уособленням білявого принца, вигаданого дівчиною. Ще тоді вона намагалась покінчити життя самогубством, але залишилась інвалідом. Тому й вирішила помститись всім білявим хлопцям та своєму коханню зокрема. Лана й Дану, свою найкращу подругу, примушує повірити в те, що кохання – це керування ляльकारя маріонеткою, “який зрізає нитки, що ведуть до кінцівок. Найголовніша нитка виходить із серця, і зрізати її найлегше, адже тоді ти ще якимось тримаєшся на ногах. Ніхто тебе не помічає, що тебе вже немає... Ти говориш, смієшся, ти рухаєшся, ти вдаєш життя, але вже нічого не пов’язує тебе з ним” [8, 157–158].

Злочинці у творчості Ірен Роздобудько – особливі і багатьма рисами відрізняються від поширеного уявлення про них. Вони – розумні, з багатим внутрішнім світом, холоднокровні, фанатично захоплені певною справою і посправжньому талановиті, переважно мають спільника. У кожного з них є свій “скелет у шафі” з минулого життя – певний поштовх, який слугував для зародження злого генія. Ірен Роздобудько дуже тонко і точно з психологічної точки зору встановлює зв’язок між психотравмою минулого та її негативними наслідками для оточуючих в теперішньому (у романах “Ескорт у смерть” в образі Лани – Світлани Семенчук та “Перейти темряву” в образі Міккі-Дмитра). Злочинці творів “Пастка для жар-птиці” та “Останній діамант міледі” є образами-наживцями, які смисл життя вбачають у багатстві і славі й прагнуть здобути це незважаючи ні на що. Герой-злочинець творів Ірен Роздобудько мав вибір – використати свій талант на благо людства, чи навпаки. І у зв’язку з пережитою травмою чи з метою наживи він зробив вибір на користь другого варіанту.

Гостросюжетні твори Ірен Роздобудько неординарні своїм кінематографічним стилем написання. На рівні архетокніки – це чергування декількох сюжетних ліній, що потім складаються в єдине ціле. Розгортання подій децю нагадує перегляд фільму: один фрагмент, потім другий, третій, ліричний відступ, знову перший, другий... Але саме через таку “розкиданість” спочатку децю непросто скласти ці окремі “кадри” в цілісну картину, ідентифікувати зміст із назвою. Зрештою, все стає зрозумілим

після прочитання останньої частини твору. Письменниця саме через головного героя пояснює все так, щоб читач міг зіставити все у хронологічному порядку.

Отже, романи детективного жанру Ірен Роздобудько з динамічним сюжетом, справжньою детективною загадкою, наявністю філософсько-психологічних типажів, актуальністю проблематики та кінематографічним стилем творів засвідчили високу майстерність авторки в царині пригодницького жанру, творчість якої є непересічним явищем української масової літератури початку XXI століття. Детективи та психологічні трилери письменниці особливі своїми характерними рисами, серед яких найбільш виразно виступають фемінізація романів, філософська проблематика і глибока психологізація героїв, якій Ірен Роздобудько відводить у своїх гостросюжетних творах чи не найбільшу роль.

Література

1. Воттс Н. Как написать повесть [Электронный ресурс] / Н. Воттс. – Режим доступа : <http://www.litmir.net/br/?b=130137>.
2. Гундорова Т. Кітч і Література: травестії / Т. Гундорова. – К. : Факт, 2008. – 284 с.
3. Зборовська Н. Сучасна масова література в Україні як загальнокультурна проблема / Н. Зборовська // Слово і Час. – 2007. – № 6. – С. 3–8.
4. Кицак Л. Детективний жанр в літературі ХХ століття / Л. Кицак // Українська мова і література в школі. – 2005. – № 8. – С. 51–56.
5. Лещенко Г. В. Поетика детективної оповіді в творчості Дешіла Хеммета : автореф. дис. ... к. філол. н. : 10.01.04 “Література зарубіжних країн” / Г. В. Лещенко. – Дніпропетровськ, 2003. – 18 с.
6. Поліщук Я. Література: високе чи масове мистецтво? [Електронний ресурс] / Я. Поліщук. – Режим доступу : <http://www.ukrlit.vn.ua/article/1/1832.html>.
7. Пономарева Г. Женщина как “граница” в произведениях Александры Марининой / Г. Пономарева // Пол. Гендер. Культура: немецкие и русские исследования. – М. : РГГУ, 1999. – С. 181–191.
8. Роздобудько І. Ескорт у смерть / І. Роздобудько. – Харків : Фоліо, 2010. – 149 с.
9. Роздобудько І. Мерці [Електронний ресурс] / І. Роздобудько. – Режим доступу : <http://javalibre.com.ua/files/Mertsit.txt>.
10. Роздобудько І. Останній діамант міледі : [авантюрний роман] / І. Роздобудько. – Харків : Фоліо, 2006. – 222 с.
11. Роздобудько І. Перейти темряву / І. Роздобудько. – Харків : Фоліо, 2011. – 155 с.
12. Романенко О. В. No style: до проблеми формування та реалізації стилю в творах масової літератури [Електронний ресурс] / О. В. Романенко. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdu/Fil/2011_4_7/21.htm.
13. Сучасний словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / [уклад. Л. О. Пустовіт та ін.]. – К. : Довіра, 2000. – 1018 с.
14. Таранова А. Стратегії сприйняття масової літератури в сучасному літературознавстві / А. Таранова // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2008. – Вип. 44. – Ч. 2. – С. 47–55.
15. Філоненко С. О. Масова література в Україні: дискурс/гендер/жанр : [монографія] / С. Філоненко. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2011. – 432 с.
16. Черняк М. А. Массовая литература XX века : [учебн. пособие] / М. А. Черняк. – М. : Флинта : Наука. – 2007. – 432 с.

Анотація

У статті зроблено спробу висвітлити особливості гостросюжетної прози Ірен Роздобудько, виділити і систематизувати провідні риси детективних романів письменниці.

Ключові слова: Ірен Роздобудько, детектив, трилер, авантюрний роман.

Аннотация

В статье сделана попытка определить особенности остросюжетной прозы Ирен Роздобудько, выделить и систематизировать ведущие черты детективных романов писательницы.

Ключевые слова: Ирен Роздобудько, детектив, триллер, авантюрный роман.

Summary

The features of the detective prose of Irene Rozdobudko are investigated in this article. The leading lines of the writer's detective novels are distinguished and systematized.

Keywords: Irene Rozdobudko, detective, thriller, adventure novel.

УДК 823.162.1-3.09

Сухарєва С. В.,

кандидат філологічних наук,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

(Луцьк)

“ANTIDOTUM” АНДРІЯ МУЖИЛОВСЬКОГО: ДО ПРОБЛЕМИ АНТИУНІЙНОЇ ПОЛЬСЬКОМОВНОЇ ПОЛЕМІКИ XVII СТОЛІТТЯ

У межах польськомовного диспуту XVII століття на тему Брестської унії важливу роль відіграв блок антиунійної прози. Найвизначнішими її представниками були брати Стефан і Лаврентій Зизанії, Леонтій Карпович, Мелетій Смотрицький (у період приналежності до православного віросповідання), Андрій Мужилівський, Захарія Копистенський, Іван Вишенський та ін. У сучасному літературознавстві більше уваги приділяється вивченню давніх праць унійної спрямованості. Це можна вважати своєрідною спробою подолати дискримінаційний підхід до католицьких творів ідейно заангажованої літературної критики попередніх епох. При цій позитивній науковій тенденції не менш цінний антиунійний доробок XVII ст. залишається в тіні, а його польськомовна парадигма взагалі майже не досліджена.

Окремо детально розглядалися “Palinodia...” Захарії Копистенського (Володимир Завитневич, Парасковія Степенькіна), “Threnos...” Мелетія Смотрицького (Порфирій Яременко, Сергій Бабич), однак у вітчизняному літературознавстві до сьогоднішнього дня брак систематизованих студій антиунійної польськомовної прози барокової доби з виділенням основних її тенденцій, проблематики, особливостей художнього викладу тощо. Мета нашої публікації – на основі комплексної антиунійної праці Андрія Мужилівського “Antidotum przezacnemu narodowi ruskiemu, albo warunek przeciw apologii jadem napelnionej, którą wydał Melety Smotrzycki, niesłusznie Cerkiew Ruską prawosławną w niej pomawiając haeresją i schismą. dla niektórych scribentów” окреслити тематичний блок антиунійної польськомовної прози поберестьейської доби, визначити особливості його художнього мовлення, авторські інспірації, взаємозв'язок з працями опонентів та внутрішню побудову антиунійного дискурсу.

Підставою аналізу антиунійної польськомовної прози XVII ст. на основі “Antidotum...” є непересічність особи Андрія Мужилівського та його визначна роль у веденні антиунійної дискусії, зокрема з Мелетієм Смотрицьким. Не можна